

Matalan kynnyksen palvelujen verkostoiminen: perhekeskustoimintamalli

Tiivistelmä projektisuunnitelmasta 31.8.2016

Perhekeskustoimintamallilla tarkoitetaan lähipalvelujen kokonaisuutta, joka sisältää lapsille ja perheille suunnatut hyvinvointia ja terveyttä sekä kasvua ja kehitystä edistävät sekä varhaisen tuen ja hoidon palvelut. Perhekeskus palvelee kaikkia lapsia ja perheitä ml. monimuotoiset perheet, vammaisen lapsen perheet ja maahanmuuttajat. Kyseessä on uusi tapa verkostoida nykyisin hajanaiset lasten ja perheiden palvelut ja sovittaa ne yhteen synergiaetuja tuottavasti ja lapsi- ja perhelähtöisesti siten, että jokainen lapsi ja perhe saa tarvitsemansa tuen ja avun. Perhekeskustoimintamalli tarjoaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuessa rakenteen maakuntien sote-palveluiden ja kuntien järjestämien palveluiden sekä järjestöjen ja seurakuntien toiminnan yhteen sovittamiseksi.

Tavoitteet

Luoda lähipalveluna toimiva perhekeskustoimintamalli, jonka avulla

- Varmistetaan, että kaikkien lasten ja perheiden voimavarat vahvistuvat ja heidän osallisuutensa paranee.
- Mahdollistetaan nykyistä varhaisempi avun ja tuen saanti.
- Rakennetaan lapsi- ja perhelähtöinen palvelujen kokonaisuus, joka edistää lasten ja perheiden hyvinvointia, terveyttä, ml. mielenterveys, sekä kasvua ja kehitystä ja tarjoaa tarvittavan varhaisen tuen ja hoidon.

- Verkostoidaan ja yhteen sovitetaan lasten ja perheiden julkiset sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan palvelut, järjestöjen ja seurakuntien palvelut, vapaaehtoistoimijat.
- Tarjotaan kaikille avoimia kohtaamispaikkoja.
- Yhdistetään ammatillista asiantuntemusta ja voimavaroja lasten ja perheiden kokonaisvaltaiseksi auttamiseksi yhteistoiminnassa.
- Uudistetaan ja yhtenäistetään toimintakulttuuria Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Luoda edellytykset perhekeskustoimintamallin mukaiselle toiminnalle sekä toiminnan toteutuksen, vaikutusten ja kustannusten seurannalle ja jatkuvalle kehitykselle.

Toimenpiteet

1. Mallinnetaan perhekeskustoimintamalli, joka sisältää
 - Palvelujen kokonaisuuden (perus- ja erityispalvelut; kohtaamispaikka; kuvaus järjestöjen, seurakuntien ja vapaaehtoistoimijoiden roolista ja tehtävistä päivitettyinä; liittymäpinta kouluikäisten lasten, nuorten ja aikuisten palveluihin sekä erityistason palveluihin, digitaaliset palvelut).
 - Ydintehtävien ja sisällön määrittelyn sekä niistä sopimisen yhdessä lasten ja perheiden kanssa, mm. muutosohjelman mukaan uudistetut lakisääteiset palvelut ml. laajat terveystarkastukset, vanhemmuuden ja parisuhteen tuki, eroauttaminen, vanhempien palvelutarpeiden tunnistaminen sekä tarvittavan tuen ja hoidon järjestäminen.
 - Maahanmuuttajataustaisten sekä muiden monikulttuuristen lasten, nuorten ja perheiden erityistarpeiden huomioimisen palveluissa ja kohtaamispaikan toiminnassa.
 - Toimintaperiaatteiden konkretisoinnin, dokumentoinnin strategisiin asiakirjoihin, implementoinnin käytäntöön sekä seurannan ja tiedottamisen. Esimerkkejä periaatteista: lapsen oikeudet, vastavuoroinen kohtaaminen, helppo pääsy palveluihin, avun saaminen viiveettä, vertaistuki ja yhteisöllisyys, vaikuttavien menetelmien käyttö, kustannustietoisuus.
 - Tarpeiden tunnistamisen sekä tuen ja avun järjestämisen tavat, ml. monialainen palvelutarpeen arviointi ja palveluohjaus sekä menettelytavat palveluihin pääsyn helpottamiseksi ja vastuuhenkilön nimeämiseksi.
 - Suuntaviivat perhekeskustoiminnan organisoimiseksi, johtamiseksi ja toiminnan yhteensovittamiseksi.
2. Kehitetään matalan kynnyksen palvelujen (perhekeskustoiminta ja varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos lapsen ja nuoren hyvinvoinnin tukena) ja erityispalvelujen integratiivisia toimintamalleja mm. monialainen palvelutarpeen arviointi ja vertikaalinen integraatio.
3. Suunnitellaan ja otetaan käyttöön rakenteet paikallista, maakunnallista ja kansallista ohjausta, seurantaa, arviointia ja kehittämistyötä varten, ml kansallinen koordinaatorakenne.
4. Tunnistetaan perhekeskustoimijoiden keskeiset osaamistarpeet ja käynnistetään koulutukset osana Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmaa.
5. Toteutetaan pilotointi ja organisoidaan riittävä tuki, seuranta ja arviointi. Saadun palautteen perusteella muokataan mallia tarvittaessa.
6. Otetaan malli käyttöön, tuetaan sen käyttöönottoa ja levitetään mallia.

Lisätiedot: Marjaana Pelkonen/STM, marjaana.pelkonen@stm.fi
Arja Hastrup/THL, arja.hastrup@thl.fi

